

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 23. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius03val-shoot-idm139651357094864.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Faartalen

AARSage til dette arbeyde i denne bog/ ere tho/ den første giffuer oss tiden/ det er denne femte Søndag effter Hellig Trefoldigheds || Søndag/ paa huilcken det Euangelium om S. Peders Skib falder/ som S. Lucas Euangelist scriffuer i sit femte Capitel. Iesus stigede op i it Skib etc.

* Den anden Aarsag giffuer oss den Vanbrug/ som dette Euangelium et vonbrugt met/ saa vel/ som de andre Søndagers Euangelia/ om Aarit. Thi det er io storlige behoff/ at wi paaminde huer andre/ huorlunde at dieffuelen haffuer sæt 24 en Voxe nese/ det er/ en falsk forstand/ ved sine Papister oc Muncke/ paa huert Søndags Euangelium/ saa vel som paa andre steder i den hellige Scrifft/ Oc i onde maade saaet sine klinger iblant det gode Korn/ at hand der met kunde tage ordit aff hiertet/ paa det mand skulde icke tro og bliffue salig/ Dette beuise vel deris egne bøger/ at her gøris icke mange exemplar behoff. ||

* Det Euangelium om det brulupe vdi Cana/ bleff hen vent mod Ecteskab/ oc til at splide oc riffue Ecteskab i sønder/ at Paffuedømmet kunde disbedre bliffue ved mact oc det met den store løgen (som Dieffuelen er en løgnere oc en fader til løgen) om S. Hans Euangelist oc S. Maria Magdalena etc. at hand vaar brudgommen oc hun vaar bruden/ oc at Christus skulde haffue taget hannem til sig oc saa skildt det Ecteskab at etc.

* Det Euangelium om den tredske Foget/ der forkom sin hosbondis gods/ bleff hen vent til Gerningers Retferdighed faar Gud/ etc.

* Lige saa dette Euangelium om S. Peders skib/ vaar hen vend til den Rommer Kircke/ saa at de wgudelige Paffuer haffue it ordspraag der om saa lydendis/ S. Peders skib holder || vel/ men det siuncker icke fordi/ det er/ Den Romer Kircke lider vel mangel anstød/ men hun bliffuer dog ved mact.

* Vdi saa maade kand Dieffuelen mesterlige velde sig oc sine det til alt sammen/ som hører den gandske Christelig Kircke til. De Romske Paffuer gøre lige saa i den maade/ som hine Sørøffuere/ der met vold oc mact røffue oc tage paa deris hals vdi haffuet det som dem icke hører til/ ind til de bliffue grebne/ da faa de at slippe det de haffue røffuit/ oc miste saa halsen til met. Saa gaar det til paa denne dag. Den Romske Sørøffuer maa nu slippe S. Peders skib/ oc icke aleniste faa wtack for sit skalckhed/ men holdis ocsaa i fengsel/ hoss alle fromme hierter/ oc den hellige Kircke faar sit igen oc seyler fra de røffuere.

* For disse tuende Aarsager/ tog || ieg mig faare /at predicke 25 om S. Peders Skib/ Oc acter ieg nest Guds hielp/ met scrifft oc skel/ at affuerie den Papistiske vanbrug/ ocsaa her hoss oss/ at wi icke lengere skulle lade oss lure oc bedrage til vor euige skade.

* Thi oss ligger mact der paa oc det gelder oss ocsaa/ om wi ville tencke oss ret om. Der faar sagde Christus/ huo der haffuer øre at høre met hand høre vel nøye til.

* Først er det en sand tale oc it vist ordspraag/ som saa lyder. S. Peders Skib holder vel/ men det siuncker icke fordi. De er aff Guds naade kommen til sin rette brug igen/ fra den Romske kircke/ saa at det som Esaia scriffuer/ er den Romske kircke vederfarit Væ dig som røffuer/ thi du skalt berøffuis igen. Oc er S. Peders Skib oc det ordspraag nu i sin || rette brug igen/ Thi den hellige kircke/ som vor Credo melder om/ tror paa een Gud/ som er Fader Søn oc hellig Aand/ oc haffuer een daab/ een Christum/ een Tro etc. Oc der faar er hendis lycke saare tynd her i Verden/ saa at det er en møsom vanderen oc en farlig Seylatz aff en haffn oc til en anden/ faar vind oc voffue. Oc lignes hun der faar/ ved et skib/ som er vde fra Landet/ vnder staarm oc byllier/ oc Folck staa paa haffuebredden/ og see/ huorledis det slas oc driffuis faar veyret/ lige som det skulde strax skiltes at/ oc brydis i tusinde stycker/ det er/ de dømme saa der om/ lige som Gud vilde inted skøde det/ effterdi ath hand lader det saa fare/ faar vind oc voffue. Der faare lade mange sig tycke/ at de ville helder staa hoss haffuit oc see til/ end at de || ville vere met vdi Skibet vde paa haffuit.

* Oc til denne lignelse bruger mand gerne S. Peders Skib/ for det Lucas scriffuer vdi denne Søndags Euangelio. Iesus stigede op i it Skib/ som hørde Simon til/ oc bad hannem ro lidet vd fra Landet/ der faar kalder mand den hellige Kircke S. Peders Skib/ huilcket er vde fra Landet/ oc vor Herre Iesus er dog der vdi met/ det er/ hand lader sin Christen Kircke fristis oc er dog icke fra/ men hoss hende/ ind til Verdens ende/ oc da skal hun siden vere met oc hoss hannem i 26 Himmelen til Euig tid/ oc hun der offuer maa lide forfølgere her paa lorden/ oc aff mange forladis. ||

* Som nu skeer hoss vore Naboer i Tydskland/ der holder S. Peders Skib/ der er den Christelig Kircke i vaade oc fare paa denne dag/ oc mange staa der hoss paa Landet/ paa det tørre/ oc ere trygge oc see der til/ som ville dog icke giffue sig til hende/ oc lide nogen forfølgelse met hende/ Thi de see ocsaa det/ at de mechtige Potentater/ som mest skulde staa met hende/ henge ved den Romske Paffue oc der faar mene de/ at det skal nu ville vere met hende/ oc at hun skal nu aldels siuncke ned til baande.

* Men de rette oc retsindige fromme Christne/ som ere i S: Peders Skib de feste øyen paa Styremanden/ som er vor Herre Iesus Christus/ oc der faare bliffue de ved oc tencke/ lad staarme oc bruse huor meget det vil/ skibet helder vel/ men det | siuncker icke fordi.

* Men effterdi at wi ere ocsaa i det samme Skib/ bør oss at vere visse der paa/ at det er sant/ at det Skib/ som wi ere vdi/ kand icke siuncke/ alligevel at det helder vnder tiden/ lige som det skulde siuncke/ Der til kunde alle Historier i den hellige scrifft tiene oss/ som beuise huorledis denne Skiper/ Styremand oc høye Baasmand Christus Iesus met sin Himmelske Fader haffue styret dette Skib oc holder det i sin Framferd/ fra haffn oc til haffn/ fra sted oc til sted/ aff første verdsens begyndelse oc til denne dag/ oc vil det samme gøre ind til Domme dag/ som er icke langt borte oc det er vdseylet i sted.

* Thi Skibet er gammelt vdi dette siette tusinde Aar/ oc formaa icke meget i sted. ||

* Dog findes der end nu en sterck Køl/ oc tette borde vdi/ oc gaat redskab/ Fordi/ at Gud er selff til stede oc seer til met/ at samme skib holdis ved mact/ oc hans kære Søn disligeste ved sit hellige ord som mand griber fat paa met Troen/ oc kommer saa igennem til den rette haffn/ det er til det euige liff oc Salighed.

* Men Pauens Skib/ som hand seyler vdi/ er tilhobe klincket met løsd timmer/ det er/ met Menniskens Lerdom/ ia met 27 Dieffuelens lerdom Oc baade Staffnen oc effter tæcket ere fulde/ met Pauer/ Cardinaler/ Biscoper/ Abeder/ Prierer etc. Oc bugen i Skibet er fuld met Muncke/ nunder/ Alterprester som den wgudelige Malning/ der om er malet/ giffuet klarlige til kende.

* Der faare effterdi at den Papistiske || skib er fuld met Sørøffuere/ oc Sælemordere/ da er det høy tid at fly fra det Skib/ oc giffue sig ind i det andet rette Skib/ som aff den hellige Scrifft haffuer ret oc sant vidnesbyrd/ at det er det rette Skib/ der mand skal seyle vdi/ til det euige liff.

* Men paa det at huer kand kende ved sig/ som mact ligger paa/ huad helder hand er i det rette eller vrang Skib/ ville wi see huilcket det rette er/ Oc huo der er vdi.

* Effterdi at det er io S. Peders skib/ som vor Herre Iesu er vdi/ da er det ocsaa klart/ at alle de ere i dette Skib met vor Herre Iesu/ som holde ved den lerdom/ som er obenbaret aff Gud oc bescreffuit aff de hellige Propheter oc Aposteler/|| oc de lade den lerdom icke forkrencke eller forfalske i deris Hierter met nogen menniskelig lerdom/ oc de saa ved samme lerdom paakalde Gud met en god samuitrighed/ tacke hannem etc.

* Disse/ siger ieg/ ere alle sammen/ vdi det rette S: Peders Skib/ det er/ de ere Borger vdi Guds menighed/ ihuor de findis at vere oc ved huad lycke/

* Dette kand beuisis aff de Fire hoffuit sager/ oc der nest/ aff de omstændeligheder/ som denne lerdom haffuer om sig.

* Den første sag/ som kaldis Causa efficiens er denne/ at den rette Skibbygger oc Eyermand til dette skib er Gud Fader ved sin Søn oc || den hellig Aand/ Thi hand baade kaldede oc bygde den hellige Christelige kirke/ den tid hand sagde det løfte fram om sin Søn/ met disse ord/ Quindens Sæd skal knuse hugormens Hoffuid/ Oc met denne røstis bekendelse skilier hand hende aff fra alle Hedninger/ oc hun kaldis der faar Guds kirke/ Christi kirke/ den hellig Aands kirke. Item Guds lerdom/ den Christelig lerdom/ den Hellig-Aands lerdom etc.

28

* Den anden sag/ som kaldis Causa materialis/ et den hellige Scrifft i gamle oc ny Testamente/ som Christus siger/ Raadsager scriffterne/ Item det bør at fuldkommis om Menniskens Søn som staar scriffuit i Mosi low/ i Propheter oc Psalmer etc. Oc i Apostelers gerninger/ Alle Propheter bære vidnesbyrd om hannem/|| Oc S. Powel siger: I ere bygde paa Apostelers oc Propheters grunduaal/ der aff kaldis den sande lerdom/ det gamle oc ny Testamentis lerdom/ Item Patriarckers/ Mose/ Prophetiske oc Apostoliske lerdom.

* Den tredie sag/ som kaldis Formalts er Lowen oc Euangelium til syndernis bekendelse oc til syndernis forladelse/ vdi vor Børne lerdom/ i S. Pouels Episteler oc andetsteds i scrifften oc kaldis der faar den sande lerdoms rette faarm. Item pænitentzis/ Troens oc gode gerningers lerdom.

* Den fierde sag/ som kaldis Finalis er Menniskens salighed oc Guds Ære/ som Paulus siger. Euangelium er Guds krafft alle dem til salighed/ som tro/ oc Englene siunge: || Ære vere Gud i Det høyeste/ det aff kaldis det retferdighedz/ salighedz oc det euige liffs lerdom.

* Den første omstændelighed er Steden det er Himmelen huor fra den sande lerdom er kommen/ Ioan 3/ der aff kaldis det den Himmelske lerdom.

* Den anden omstændelighed er tiden/ det er den euige tid/ som Esaias siger: Guds ord bliffuer til euig tid/ der aff kaldis det oc den euige lerdom.

* Disse sager oc omstændeligheder beuise det at vere den rette Kirke som denne lerdøm haffuer/ oc dem at vere i den rette S. Peders Skib/ som haffue denne lerdøm kær oc den effterfølge. Oc tuert om igen ere alle || de vdi det baandløse oc mordiske Pawens Skib/ som forsmaa denne sande lerdøm/ oc henge ved Menniskens tradition oc ved dieffuelens lerdøm.

* Nu ville wi see/ huor vnderlige at Gud almectigste haffuer ført S. Peders Skib igennem/ i denne Verden/ oc huor tit det haffuer fuld saare heldet oc saa gaat/ som leyet paa siden omuelt/ oc er dog icke siuncket.